

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 6.11.2007
COM(2007) 649 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΣΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

Ενίσχυση της καταπολέμησης της τρομοκρατίας

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Ενίσχυση της καταπολέμησης της τρομοκρατίας

I. Η απειλή

Η τρομοκρατία σήμερα από τη φύση της είναι διεθνής. Έστω κι αν σημειώθηκαν σημαντικές πρόοδοι για την καταπολέμηση των τρομοκρατικών απειλών σε παγκόσμιο επίπεδο και στην ΕΕ, εξακολουθεί να υφίσταται μια παγκόσμια απειλή από τη διεθνή τρομοκρατία. Οι τρομοκρατικές δομές προσαρμόζονται διαρκώς στα μέτρα που λαμβάνονται σε ολόκληρο τον πλανήτη για την αντιμετώπισή τους. Οι τρομοκρατικές ομάδες μπορούν να διασκορπιστούν σε διάφορες χώρες και να ενεργούν πέραν των παραδοσιακών συνόρων, χρησιμοποιώντας για τους εγκληματικούς τους σκοπούς τις τεράστιες δυνατότητες των τεχνολογιών επικοινωνίας όπως το Διαδίκτυο και η κινητή τηλεφωνία. Το διαδίκτυο αποτελεί για αυτούς μέσο προπαγάνδας, κατάρτισης, ιδεολογικής χειραγώγησης, στρατολόγησης και χρηματοδότησης. Ορισμένες τρομοκρατικές οργανώσεις προσφεύγουν επίσης στο διαδίκτυο για το σχεδιασμό επιχειρήσεων και την προβολή διεκδικούμενων επιθέσεων.

Η απειλή αυτή αντιπροσωπεύει σημαντική πρόκληση για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της. Η Ευρωπόλ και η Eurojust μπορούν – και οφείλουν – να διαδραματίσουν ένα ρόλο απέναντι στην απειλή αυτή, αλλά η συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και των εθνικών τους υπηρεσιών παραμένει ουσιαστικής σημασίας. Η συνεργασία αυτή έχει βελτιωθεί πολύ κατά τα τελευταία έτη λόγω της κοινής απειλής.

Οι τρομοκράτες θα κτυπούν οπουδήποτε, οποτεδήποτε και με το μέσο που θα προσφέρει τον καλύτερο αντίκτυπο κατά την άποψή τους. Σήμερα, υπάρχουν χημικά, βιολογικά, ραδιολογικά και πυρηνικά όπλα. Εκτός του πυρηνικού υλικού, τα όπλα αυτά είναι σχετικά φθηνά και ο παραδοσιακός στρατιωτικός εξοπλισμός αποδεικνύεται σε μεγάλο βαθμό ανεπαρκής για την αντιμετώπισή τους.

Δεν μπορούμε να υποτιμούμε την κατάσταση. Η συμπεριφορά των κατοίκων των πόλεων μας που υπέστησαν τρομοκρατικές επιθέσεις κατά τα τελευταία έτη αποτελεί παράδειγμα για όλους μας. Παραμένοντας σταθεροί, συνεχίζουν να διατηρούν τα θεμελιώδη δικαιώματα στα οποία βασίζονται οι κοινωνίες μας και να τα απολαμβάνουν, έχοντας συγχρόνως απόλυτη επίγνωση ότι ριζοσπαστικά στοιχεία μπορούν να προετοιμάζουν τρομοκρατική επίθεση. Μπορούμε να βρούμε μια σωστή ισορροπία μεταξύ της επίγνωσης του κινδύνου αυτού, των κατάλληλων και αναλογικών μέτρων για την αποτροπή της υλοποίησής του και τη διαφύλαξη της καθημερινής μας ζωής. Ένας από τους βασικούς στόχους των τρομοκρατών είναι να δημιουργήσουν διαταραχές στην κοινωνία.

II. Το πλαίσιο της δράσης της ΕΕ: βασικά μέτρα

Η Ευρωπαϊκή Ένωση υποστηρίζει τα κράτη μέλη για την αντιμετώπιση της παγκόσμιας απειλής. Δεν μπορούμε να επιτύχουμε την προστασία των πολιτών μας παρά μόνον εάν ενεργούμε από κοινού για την αντιμετώπιση του κοινού αυτού προβλήματος. Δεν μπορούμε να αισθανόμαστε ασφαλείς χωρίς να αναλάβουμε ευθύνες για τη διαφύλαξη της ασφάλειάς μας.

Κατά συνέπεια, η Ευρώπη υπήρξε γενεσιουργός ασφάλειας και μπορεί - και οφείλει - να συνεχίσει με μεγαλύτερες προσπάθειες. Δεν πρέπει να θεωρούμε τις αξίες μας και τον τρόπο ζωής μας ως κάτι αυτονόητο - πρόκειται για ευαίσθητο ιστό που πρέπει συνεχώς να διαφυλάσσεται. Η τρομοκρατία πρέπει να καταπολεμηθεί με πλήρη τήρηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Οι τρομοκράτες απειλούν τα θεμελιώδη δικαιώματά μας. Η Επιτροπή είναι αποφασισμένη να προστατεύσει και να προωθήσει τα θεμελιώδη δικαιώματα. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να αναπτύξουμε τα αναγκαία και νόμιμα μέτρα ασφάλειας.

Σε ολόκληρη την ΕΕ πρέπει να είμαστε ενωμένοι κατά της τρομοκρατίας. Πρέπει να εργαστούμε με αλληλεγγύη. Η τρομοκρατία μάς απειλεί όλους - την ασφάλειά μας, τον τρόπο ζωής μας και τα ιδεώδη μας. Μας χρειάζεται μια κοινή απάντηση σε μια κοινή πρόκληση.

Οι τρομοκρατικές απειλές θα πρέπει κατά κύριο λόγο να αντιμετωπιστούν σε εθνικό επίπεδο - έστω και αν γνωρίζουμε ότι η σημερινή απειλή είναι κυρίως διεθνής. Η εργασία σε ευρωπαϊκό επίπεδο συμπληρώνει τις προσπάθειες αυτές και εστιάζεται γύρω από την πρόληψη, την προστασία, την καταστολή και την αντιμετώπιση μιας τρομοκρατικής επίθεσης. Τα τέσσερα αυτά στοιχεία αποτελούν τον πυρήνα της στρατηγικής της ΕΕ όσον αφορά την καταπολέμηση της τρομοκρατίας που θεσπίστηκε το 2001 και ενημερώθηκε πρόσφατα τον Δεκέμβριο του 2005. Η τελευταία ενημέρωση του σχεδίου δράσης για την εφαρμογή της στρατηγικής έγινε την άνοιξη του 2007.

Εφόσον πρόκειται για ένα παγκόσμιο φαινόμενο, η ΕΕ συνεργάζεται επίσης στενά με τις χώρες εταίρους και τους διεθνείς οργανισμούς σε θέματα αντιτρομοκρατικής νομοθεσίας, καταστολής και δικαστικής συνεργασίας. Η καταπολέμηση των διαφόρων μορφών τρομοκρατίας περιέχεται στην ημερήσια διάταξη κάθε υπουργικής συνόδου για τη δικαιοσύνη και τις εσωτερικές υποθέσεις με τους στρατηγικούς εταίρους, καθώς και σε άλλα φόρα, όπως τα Ηνωμένα Έθνη και η ομάδα των 8. Η συνεργασία αυτή επέτρεψε ιδίως τη σύναψη συμφωνιών με της Ηνωμένες Πολιτείες και τον Καναδά σχετικά με τη μεταφορά δεδομένων PNR (Κατάσταση Ονομάτων Επιβατών) αποσκοπώντας σε καλύτερο εντοπισμό των τρομοκρατικών απειλών έναντι της ασφάλειας και διασφαλίζοντας συγχρόνως την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Η ΕΕ είναι σημαντικός προμηθευτής τεχνικής συνδρομής σε τρίτες χώρες σε ολόκληρο τον κόσμο, ώστε να βοηθηθούν στην εφαρμογή του ψηφίσματος 1373 (2001) των Ηνωμένων Εθνών για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας.

Η στρατηγική της ΕΕ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας καθορίζει τον τρόπο με τον οποίο η ΕΕ μπορεί να συμβάλλει στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Τα βασικά μέτρα που προβλέπονται στην εν λόγω στρατηγική καλύπτουν :

- αναχαίτιση της βίαιης ριζοσπαστικοποίησης·
- προστασία των ζωτικής σημασίας υποδομών·
- βελτίωση της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των εθνικών αρχών και συνεργασία μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων μερών, όταν είναι αναγκαίο·
- αντίδραση σε μη συμβατικές απειλές·
- βελτίωση του εντοπισμού απειλών·
- αποτροπή της πρόσβασης των τρομοκρατών στους οικονομικούς τους πόρους·

- υποστήριξη των θυμάτων·
- τεχνολογική έρευνα και ανάπτυξη.

Τον Ιούνιο του 2006, η Επιτροπή πρότεινε ένα πλαίσιο αξιολόγησης των πολιτικών στον τομέα της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης¹. Η αξιολόγηση των αντιτρομοκρατικών πολιτικών είναι ιδιαίτερα σημαντική, γιατί η απειλή μπορεί να εξελεγχθεί και τα λαμβανόμενα μέτρα έχουν επιπτώσεις στα θεμελιώδη δικαιώματα και στη λειτουργία των αγορών. Η Επιτροπή θα αξιολογεί συνεχώς τις αντιτρομοκρατικές πολιτικές και τα προτεινόμενα μέτρα στο πακέτο που θεσπίστηκε σήμερα.

1. ΒΙΑΗ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ

Το να κατανοηθούν τα αίτια που βρίσκονται στη βάση κάθε τρομοκρατικής δραστηριότητας αποτελεί ουσιαστικό τμήμα της πρόληψης. Η Επιτροπή αναπτύσσει αυτή τη στιγμή μια πολιτική που στοχεύει στον προσδιορισμό και την αντιμετώπιση των παραγόντων που συμβάλουν στη βία ριζοσπαστικοποίηση². Η έρευνα στον σύνθετο αυτό τομέα είναι σημαντική και η Επιτροπή χρηματοδοτεί μελέτες, διασκέψεις και σχέδια που επιτρέπουν την ανταλλαγή εμπειριών και την καλύτερη κατανόηση του θέματος. Για παράδειγμα, κατά το τρέχον έτος, παραγγέλθηκε η εκπόνηση μελετών σχετικά με τους παράγοντες γένεσης βίαιης ριζοσπαστικοποίησης, τις ιδεολογίες των ριζοσπαστικών στοιχείων και τις μεθόδους στρατολόγησης που χρησιμοποιούνται για την κινητοποίηση υποστήριξης της τρομοκρατίας. Όλες οι δραστηριότητες αυτές πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της ειδικής αντιριζοσπαστικής στρατηγικής της ΕΕ και του σχεδίου δράσης. Η στρατηγική υπενθυμίζει ότι «Η Επιτροπή προσφέρει την υποστήριξη της μέσω αποτελεσματικής κατεύθυνσης των πολιτικών της, περιλαμβανομένης της οικονομικής επένδυσης για την έρευνα, τη διοργάνωση διασκέψεων, την υποστήριξη της εκπαίδευσης και των διαπολιτιστικών δεσμεύσεων καθώς και της παρακολούθησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο».

2. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΖΩΤΙΚΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ

Είναι σημαντικό το να προστατευθούν οι ζωτικής σημασίας υποδομές μας, όπως οι οδοί, οι σιδηροδρομικές γραμμές, οι γέφυρες, οι υποδομές πληροφορικής και επικοινωνίας και οι μονάδες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Οι υποδομές αυτές είναι σε πολύ μεγάλο βαθμό αλληλεξαρτώμενες, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο επίπεδο και συνολικά: το επίπεδο της ασφάλειας οποιουδήποτε μεμονωμένου κράτους εξαρτάται από την ασφάλεια που παρέχεται από τα άλλα κράτη.

Η ΕΕ παρέχει προστιθέμενη αξία, καθορίζοντας ελάχιστους κανόνες ασφάλειας και καταργώντας, στο μέτρο του δυνατού, αδυναμίες και τρωτά σημεία³. Η δράση σε επίπεδο ΕΕ ενισχύει τα κράτη μέλη, τηρώντας συγχρόνως την αρχή της επικουρικότητας. Τελικά,

¹ Ανακοίνωση για την αξιολόγηση των πολιτικών της ΕΕ στο χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης (COM(2006)332) της 28^{ης} Ιουνίου 2006.

² Για παράδειγμα, βλέπε την Ανακοίνωση (COM(2005)313) του Σεπτεμβρίου 2005.

³ Η Επιτροπή εξέδωσε στις 12 Δεκεμβρίου 2006 ανακοίνωση σχετικά με το ευρωπαϊκό πρόγραμμα προστασίας της υποδομής ζωτικής σημασίας (COM(2006) 786 τελικό) και πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με τον προσδιορισμό και τον χαρακτηρισμό της Ευρωπαϊκής υποδομής ζωτικής σημασίας και σχετικά με την αξιολόγηση της ανάγκης για βελτίωση της προστασίας της (COM(2006) 787 τελικό).

εμπίπτει στην αρμοδιότητα κάθε κράτους μέλους να διαχειρίζεται τα μέτρα που στοχεύουν στην προστασία των ζωτικής σημασίας υποδομών στο εσωτερικό των εθνικών τους συνόρων.

Μία πρόταση γενικού πολιτικού πλαισίου για την προστασία των υποδομών ζωτικής σημασίας στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας αυτή τη στιγμή αποτελεί αντικείμενο συζητήσεων στο πλαίσιο του Συμβουλίου και η Επιτροπή ελπίζει να υπάρξουν σύντομα αποτελέσματα. Κατά τον τρόπο αυτό θα μπορούμε να επικεντρωθούμε στους εξοπλισμούς και στους τομείς που απαιτούν μεγαλύτερη προσοχή.

3. Η ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

Ανταποκρινόμενοι στην έκκληση των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων της ΕΕ⁴, η Επιτροπή προέβη σε εκτίμηση των καλύτερων μέσων που διαθέτει η Ευρωπαϊκή Κοινότητα για τη βελτίωση της ασφάλειας των ευρωπαϊκών αστικών συγκοινωνιών⁵ έναντι των τρομοκρατικών επιθέσεων.

Η μεγάλη πρόκληση συνίσταται στη βελτίωση της ασφάλειας των συστημάτων αστικών συγκοινωνιών, διατηρώντας συγχρόνως πλήρη παροχή υπηρεσιών και χωρίς περιορισμούς. Με ελάχιστες εξαιρέσεις, ο εξοπλισμός και οι υποδομές στον τομέα των αστικών συγκοινωνιών δεν επιλέχθηκαν ή κατασκευάστηκαν λαμβάνοντας υπόψη τον τομέα της ασφάλειας. Για τη βελτίωση του επιπέδου ασφάλειας όλων των συστημάτων αστικών συγκοινωνιών στην Ευρώπη απαιτείται σε ευρωπαϊκό επίπεδο στενή συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών, όλων των εθνικών αρχών και όλων των εμπλεκόμενων φορέων εκμετάλλευσης. Για να διευκολυνθεί η συνεργασία αυτή, η Επιτροπή θα συστήσει μια ειδική ομάδα εμπειρογνομόνων για την ασφάλεια των αστικών συγκοινωνιών, που θα συνεργαστεί στενά με άλλες ειδικές ομάδες εργασίας που συστάθηκαν σύμφωνα με το γενικό πολιτικό πλαίσιο για την προστασία των υποδομών ζωτικής σημασίας. Το ιστορικό της ειδικής αυτής δράσης περιλαμβάνεται στο παράρτημα της παρούσας ανακοίνωσης.

4. ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Η ανταλλαγή πληροφοριών – τηρουμένων των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ιδίως της προστασίας των δεδομένων – είναι βασικής σημασίας. Απόδειξη αποτελεί η πρόταση για την κατάσταση ονομάτων επιβατών (PNR) που αποτελεί τμήμα του εν λόγω πακέτου μέτρων. Η Επιτροπή υπήρξε εξαιρετικά δραστήρια στον τομέα αυτό. Μετά την οδηγία για τη διατήρηση των δεδομένων, οι παρέχοντες υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών και Διαδικτύου οφείλουν να διατηρούν τα δεδομένα τους. Η αρχή της διαθεσιμότητας τέθηκε από τη συνθήκη Prüm: σύντομα, όλες οι βάσεις δεδομένων των κρατών μελών που περιέχουν δακτυλικά αποτυπώματα, DNA και ταξινόμηση οχημάτων θα είναι προσβάσιμες στις αρχές των λοιπών κρατών μελών.

Η Επιτροπή προβλέπει τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων που στοχεύουν στην υλοποίηση του σχεδίου αυτού ή στη βελτίωσή του. Συνάφθηκε συμφωνία σχετικά με την πρόσβαση των υπηρεσιών καταστολής στο σύστημα πληροφοριών για τις θεωρήσεις (VIS)

⁴ Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Δήλωση της 29^{ης} Μαρτίου 2004 για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας (Εγγράφο 07906/04)

⁵ Ήτοι η μαζική χερσαία μεταφορά επιβατών με λεωφορεία, επίγειο και υπόγειο σιδηρόδρομο και τραμ («ελαφρύ μετρό»)

μόλις καταστεί λειτουργικό. Η πρόσβαση στο VIS θα επιτρέπει στην αστυνομία, στις λοιπές αρχές καταστολής καθώς και στην Ευρωπόλ, να συμβουλευεται τα δεδομένα του συστήματος πληροφοριών για τις θεωρήσεις. Το σύστημα αυτό θα περιέχει δεδομένα που θα αφορούν κατ' ανώτατο όριο 70 εκατ. άτομα, σχετικά με τις θεωρήσεις που επιτρέπουν την επίσκεψη ή διέλευση από τον χώρο Σένγκεν. Μεταξύ των δεδομένων αυτών θα υπάρχει η φωτογραφία του αιτούντος και τα δακτυλικά αποτυπώματα των δέκα δακτύλων του. Το σύστημα VIS θα καταστεί το μεγαλύτερο μητρώο αποτυπωμάτων των δέκα δακτύλων σε παγκόσμιο επίπεδο.

Όλες αυτές οι εξελίξεις πρέπει να ενισχυθούν από ένα σταθερό πλαίσιο προστασίας των δεδομένων. Μέχρι τα τέλη του τρέχοντος έτους, το Συμβούλιο θα πρέπει να ολοκληρώσει με ικανοποιητικό τρόπο τις συζητήσεις σχετικά με την απόφαση πλαίσιο που προτάθηκε από την Επιτροπή στον τομέα αυτό.

5. ΧΗΜΙΚΑ, ΒΙΟΛΟΓΙΚΑ, ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΠΥΡΗΝΙΚΑ ΜΕΣΑ («ΧΒΑΠ»)

Παρότι τα συνηθέστερα μέσα που χρησιμοποιούνται από τους τρομοκράτες είναι τα εκρηκτικά, είναι βασικής σημασίας να τους αποτραπεί η πρόσβαση στα όπλα ΧΒΑΠ. Ορισμένα από τα όπλα αυτά πράγματι είναι σε θέση να μολύνουν εκατομμύρια άτομα, εδάφη, κτίρια και μεταφορές, να καταστρέψουν τη γεωργία, να μολύνουν πληθυσμούς ζώων και να διακόψουν την αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων. Τον Ιούλιο του 2007 θεσπίστηκε Πράσινη Βίβλος για την ετοιμότητα έναντι βιολογικών κινδύνων.

Αυτή τη στιγμή οργανώνονται εργαστήρια με επαγγελματίες των υπηρεσιών καταστολής, του τομέα των επιστημών και της υγείας, ενόψει της σύνταξης εγχειριδίου για τις βέλτιστες πρακτικές σχετικά με τα μέτρα ετοιμότητας και παρέμβασης. Αποτελεί πρόκληση η συνάντηση αρχών που εργάζονται σε πολλούς και διαφορετικούς τομείς: τα τελωνεία, την αστυνομία, τον στρατό, τη βιολογική βιομηχανία, τις υπηρεσίες υγείας, τα πανεπιστημιακά ιδρύματα, τα ιδρύματα βιολογικής έρευνας. Η Επιτροπή συγκεντρώνει επίσης εμπειρογνώμονες στον ακτινολογικό και πυρηνικό τομέα. Ο φόβος, «βρώμικων» βομβών και πυρηνικής τρομοκρατίας αποτελεί πράγματι διαρκή ανησυχία για την κοινωνία μας και για τα πρόσωπα που είναι υπεύθυνα για την προστασία της. Οι τρομοκράτες και άλλοι εγκληματίες έχουν ήδη δείξει ενδιαφέρον για τους τομείς αυτούς. Ασφαλώς η διασύνδεση των σημερινών οικονομιών και κοινωνιών ευνοεί την ανάπτυξη και τη συνεργασία σε παγκόσμιο επίπεδο, αλλά διευκολύνει επίσης την παράνομη κυκλοφορία ραδιενεργών και πυρηνικών υλών. Η Επιτροπή προτίθεται να υποβάλει ένα σύνολο προτάσεων σχετικά με τα όπλα ΧΒΑΠ στις αρχές του έτους 2009.

6. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΑΝΙΧΝΕΥΣΗΣ

Ασφαλείς, δοκιμασμένες, προσβάσιμες, προσιτές οικονομικά και αμοιβαία αναγνωρισμένες, αποτελούν απαραίτητο στοιχείο της εργασίας για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Πράγματι, οι νέες τεχνολογίες δεν θα πρέπει να προορίζονται μόνον για τους τρομοκράτες. Τα μέσα ανίχνευσης διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο στην εργασία των αρμόδιων για την ασφάλεια αρχών. Η συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα είναι βασικής σημασίας και η Επιτροπή τη διευκολύνει. Δημοσιεύθηκε το 2006 μια Πράσινη Βίβλος για τις τεχνολογίες ανίχνευσης και αυτή τη στιγμή εξετάζονται οι αντιδράσεις. Τα ζητήματα ανίχνευσης κατέχουν επίσης σημαντική θέση στο σχέδιο δράσης της ΕΕ σχετικά με τα εκρηκτικά, που αποτελεί τμήμα του παρόντος πακέτου μέτρων.

7. ΑΠΟΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΤΩΝ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΩΝ ΣΕ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥΣ ΠΟΡΟΥΣ

Πρέπει να διατηρηθούν και να ενταθούν οι προσπάθειες που τείνουν να αποτρέψουν την πρόσβαση των τρομοκρατών σε οικονομικούς πόρους. Αυτή τη στιγμή, υφίσταται κοινοτική νομοθεσία αλλά πρέπει όλο και περισσότερο να προβλέπονται ευρύτερες μη νομοθετικές πράξεις, όπως μέτρα διαφάνειας, ώστε να διασφαλιστεί ότι τα κράτη μέλη της ΕΕ διαθέτουν τα κατάλληλα μέσα για την καταπολέμηση της χρηματοδότησης τρομοκρατικών δραστηριοτήτων. Η Επιτροπή συνεχίζει τη συνεργασία της με τα κράτη μέλη για τη βελτίωση των μέσων δέσμευσης και δήμευσης των περιουσιακών αγαθών των τρομοκρατών και των προϊόντων του εγκλήματος και για τη θέσπιση ελάχιστων κανόνων κατάρτισης των οικονομικών ερευνητών, καθώς επίσης ενθαρρύνει μια αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

8. ΘΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Η Επιτροπή είναι αποφασισμένη να προωθήσει την αλληλεγγύη με τα θύματα της τρομοκρατίας και να τους προσφέρει συνδρομή.

Η Επιτροπή παρέχει οικονομική συνδρομή⁶ στις οργανώσεις που εκπροσωπούν τα συμφέροντα των θυμάτων. Χρηματοδότησε καινοτόμα και διασυνοριακά προγράμματα που στοχεύουν στην ενίσχυση των θυμάτων να επανέλθουν στη ζωή που είχαν πριν από την τρομοκρατική επίθεση – στο μέτρο του δυνατού.

9. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Το 2004, η Επιτροπή ξεκίνησε μια τριετή προπαρασκευαστική δράση για την έρευνα στον τομέα της ασφάλειας (ΠΔΕΤΑ). Με τρεις ετήσιους προϋπολογισμούς ύψους 15 εκατ. ευρώ, η προπαρασκευαστική δράση ήταν το πρώτο βήμα προς ένα νέο θέμα «ασφάλεια» στο 7^ο πρόγραμμα πλαίσιο για την έρευνα (FP7).

Στο πλαίσιο της ΠΔΕΤΑ, χρηματοδοτήθηκαν 39 σχέδια⁷. Βάσει της ΠΔΕΤΑ, το 7^ο πρόγραμμα πλαίσιο για την έρευνα (FP7, 2007-2013) γνώρισε αισθητή αύξηση του προϋπολογισμού που προορίζεται για την έρευνα στον τομέα της ασφάλειας, που στο εξής ανέρχεται σε ποσό ύψους 1,4 δισεκατ. ευρώ και καλύπτει θέματα όπως η ανίχνευση εκρηκτικών, η προστασία κατά της τρομοκρατίας ΧΒΑΠ, η διαχείριση κρίσεων και η προστασία των ζωτικής σημασίας υποδομών.

Παράλληλα, συστάθηκε ένα ευρωπαϊκό φόρουμ για την ασφάλεια, την έρευνα και την καινοτομία (ESRIF)⁸. Το ESRIF θα βασιστεί στις εργασίες που διεξάγονται από την ομάδα

⁶ Απόφαση του Συμβουλίου της 12^{ης} Φεβρουαρίου 2007 για τη θέσπιση, κατά την περίοδο 2007 - 2013, του ειδικού προγράμματος «Ποινική δικαιοσύνη» στο πλαίσιο του γενικού προγράμματος «Θεμελιώδη δικαιώματα και δικαιοσύνη».

⁷ Η περιγραφή των 39 ερευνητικών σχεδίων ΠΔΕΤΑ με τα ενδιάμεσα και τελικά αποτελέσματα περιέχεται στο ιστότοπο: http://ec.europa.eu/enterprise/security/articles/article_2007-02-23_en.htm

⁸ Η αναγγελία της σύστασης του ESRIF περιλαμβάνεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με το διάλογο μεταξύ δημόσιας και ιδιωτικής σφαίρας για την έρευνα και την καινοτομία στον τομέα της ασφάλειας (COM(2007)511 τελικό) της 11.9.2007.

προσωπικοτήτων⁹ και την ευρωπαϊκή συμβουλευτική επιτροπή για την έρευνα στον τομέα της ασφάλειας (ΕΣΕΕΑ)¹⁰.

Ο στόχος του ESRIF είναι να ενισχυθούν οι αρμόδιοι για τη χάραξη πολιτικής στον τομέα της ασφάλειας, με την παροχή τεχνολογίας και τη βάση κατάλληλων γνώσεων, μέσω της θέσπισης ενός κοινού προγράμματος έρευνας για την ασφάλεια, σε μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη βάση, όπου θα συμμετέχουν όλοι οι ευρωπαίοι παράγοντες των τομέων της προσφοράς ή της ζήτησης. Το πρόγραμμα αυτό θα πρέπει να περιέχει ένα φύλλο πορείας για την έρευνα, βασισμένο στις μελλοντικές ανάγκες των τελικών χρηστών, του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και στις τεχνολογίες αιχμής στον τομέα της ασφάλειας.

Το Κοινό Πρόγραμμα Έρευνας στον τομέα της ασφάλειας στοχεύει να καταστεί έγγραφο αναφοράς στον τομέα του προγραμματισμού της έρευνας για την ασφάλεια κατά τα επόμενα χρόνια, σε εθνικό, περιφερειακό και βιομηχανικό επίπεδο, λαμβάνοντας υπόψη τις πραγματοποιηθείσες έρευνες σε ευρωπαϊκό επίπεδο, όπως προβλέπεται στο 7^ο πρόγραμμα πλαίσιο για την έρευνα. Η Επιτροπή θα διασφαλίσει τη θέσπιση των απαραίτητων συνδέσεων μεταξύ των διαφόρων αντιτρομοκρατικών δραστηριοτήτων και των αρμόδιων ομάδων εργασίας ESRIF.

III. Ένα νέο σύνολο προτάσεων: ενίσχυση της καταπολέμησης της τρομοκρατίας

Όλα τα ποικίλα στοιχεία του πακέτου μέτρων ανταποκρίνονται στις εκκλήσεις για μια δράση της Επιτροπής που ξεκίνησαν κατά κύριο λόγο στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών συμβουλίων ή των συμβουλίων ΔΕΥ. Τα προταθέντα μέτρα αποτελούν αποτέλεσμα προσεκτικής προπαρασκευαστικής εργασίας, όπου περιλαμβάνονται λεπτομερείς διαβουλεύσεις με τους ενδιαφερομένους παράγοντες, ιδίως τους εκπροσώπους των κρατών μελών, των ΜΚΟ και άλλων δημόσιων και ιδιωτικών οργανισμών. Οι πρόσφατες επιθέσεις στη Γερμανία, τη Δανία και την Αυστρία πρέπει να μας υπενθυμίζουν ότι η τρομοκρατική απειλή δυστυχώς εξακολουθεί να είναι εξίσου πραγματική και ότι απαιτούνται συμπληρωματικά μέτρα. Πέραν της στρατηγικής της ΕΕ στον τομέα της καταπολέμησης της τρομοκρατίας, τα προβλεπόμενα μέτρα συμβάλουν επίσης στην εφαρμογή της παγκόσμιας αντιτρομοκρατικής στρατηγικής των Ηνωμένων Εθνών, όπως υιοθετήθηκε από τη γενική συνέλευση τον Σεπτέμβριο του 2006.

⁹ Η «ομάδα προσωπικοτήτων» (ΟμαΠ) συστάθηκε το 2003. Στην τελική της έκθεση (έρευνα στην υπηρεσία μιας ασφαλούς Ευρώπης: έκθεση της επιτροπής προσωπικοτήτων για την έρευνα στον τομέα της ασφάλειας, 15 Μαρτίου 2004, http://ec.europa.eu/enterprise/security/doc/gop_en.pdf), η ΟμαΠ συνιστά την ένταξη μιας πτυχής αφιερωμένης στην έρευνα στον τομέα της ασφάλειας στο 7^ο πρόγραμμα πλαίσιο (FP7) με ελάχιστο προϋπολογισμό ποσού ύψους 1 δισεκατ. ευρώ το έτος, καθώς και τη σύσταση μιας «ευρωπαϊκής συμβουλευτικής επιτροπής για την έρευνα στον τομέα της ασφάλειας» (ΕΣΕΕΑ).

¹⁰ Η ΕΣΕΕΑ συστάθηκε με την απόφαση της Επιτροπής 2005/516/EK της 22ας Απριλίου 2005 και δημοσίευσε την τελική της έκθεση στις 22 Σεπτεμβρίου 2006. Συνιστά την εκπόνηση μιας πολυτομεακής μελέτης με συγκεκριμένους στόχους. Θα πρέπει να συνδυάσει τελικούς χρήστες και παρέχοντες υπηρεσίες για τον καθορισμό και την εκτέλεση του σχεδίου. Η έκθεση εντοπίζει πολλούς τομείς, μεταξύ των οποίων η ασφάλεια των υποδομών, όπου πρέπει να ενισχυθεί η καινοτομία και να βελτιωθεί η χρήση της έρευνας στα παρεχόμενα προϊόντα και υπηρεσίες. Τέλος, η έκθεση της ΕΣΕΕΑ υποδεικνύει «τη σύσταση μιας ευρωπαϊκής επιτροπής ασφάλειας (μετέπειτα ESRIF), ώστε να ευνοηθεί ο διάλογος και μια κοινή οπτική των ευρωπαϊκών αναγκών στον τομέα της ασφάλειας. Η Επιτροπή θα πρέπει να συγκεντρώσει, με μη γραφειοκρατικό τρόπο, έγκυρους εκπροσώπους που θα προέρχονται τόσο από το δημόσιο όσο και από τον ιδιωτικό τομέα, ώστε να αναπτύξουν από κοινού ένα στρατηγικό πρόγραμμα ασφάλειας και να ενεργούν ως ενδεχόμενο όργανο αναφοράς για την εφαρμογή των υπαρχόντων προγραμμάτων και πρωτοβουλιών».

Το παρόν σύνολο μέτρων για την ασφάλεια στοχεύει στην ενίσχυση της ασφάλειας της Ευρώπης και την αντιμετώπιση της τρομοκρατικής απειλής, με τα ακόλουθα μέσα:

- **Δράση απέναντι στους υποστηρικτές της τρομοκρατίας.** Η διάδοση της τρομοκρατικής προπαγάνδας, η εκπαίδευση τρομοκρατών, η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, η κυκλοφορία πληροφοριών σχετικά με την κατασκευή βομβών και σχετικά με τα εκρηκτικά, καθώς και οι δημόσιες προκλήσεις για τη διάπραξη τρομοκρατικών αξιόποινων πράξεων πρέπει να ποινικοποιηθούν και να υφίστανται τις κατάλληλες ποινικές κυρώσεις σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η προταθείσα τροποποίηση της απόφασης-πλαίσιου του 2002 θα διασφαλίσει ότι όλα τα κράτη μέλη θα ορίσουν τις δραστηριότητες αυτές ως αξιόποινες πράξεις και θα επιβάλουν ποινικές κυρώσεις, περιλαμβανομένης της φυλακίσεως, στους δράστες τους. Το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και το ευρωπαϊκό ένταλμα συγκέντρωσης αποδεικτικών στοιχείων θα πρέπει επίσης να χρησιμοποιηθούν πλήρως για τον σκοπό αυτό.
- **Συγκεκριμένες δράσεις για την αποτροπή της χρήσης εκρηκτικών.** Θα αναληφθούν πολυάριθμες και ποικίλες δράσεις ώστε οι τρομοκράτες να έχουν δυσκολότερη πρόσβαση στα εκρηκτικά ή σε πρόδρομα στοιχεία εκρηκτικών, καθώς επίσης θα στοχεύουν στη βελτίωση των μέσων που διαθέτουν οι υπηρεσίες καταστολής για να εμποδίσουν τις τρομοκρατικές επιθέσεις με τη χρήση εκρηκτικών, είτε αγορασμένων στο εμπόριο είτε ιδιοσκευασμάτων. Τα μέτρα αυτά θα περιλαμβάνουν συστήματα ταχείας προειδοποίησης για την περίπτωση κλοπής και εξαφάνισης εκρηκτικών και για ύποπτες συναλλαγές, καθώς επίσης ένα δίκτυο εμπειρογνομόνων στον τομέα της εξουδετέρωσης και απενεργοποίησης βομβών και έλεγχο ασφαλείας του προσωπικού που απασχολείται στη βιομηχανία εκρηκτικών. Βασικής σημασίας είναι η συνεργασία μεταξύ ιδιωτικού και δημόσιου τομέα.
- **Θέσπιση ενός ευρωπαϊκού συστήματος για την ανταλλαγή δεδομένων PNR (κατάσταση ονομάτων επιβατών).** Τα κράτη μέλη οφείλουν να συλλέγουν τα δεδομένα αυτά, να τα επεξεργάζονται και ενδεχομένως να τα ανταλλάσσουν με τα λοιπά κράτη. Τα δεδομένα PNR κυρίως αποτελούν αντικείμενο διαπραγματεύσεων με τρίτες χώρες και ιδίως στις Ηνωμένες Πολιτείες. Πάντως, η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί εξίσου αν όχι μεγαλύτερο δυνητικό στόχο. Τα δεδομένα PNR είναι σημαντικά διότι η εμπειρία απέδειξε ότι πολλές τρομοκρατικές συννομοσίες περιλαμβάνουν, κάποια χρονική στιγμή, μετακίνηση μεταξύ ΕΕ και μιας τρίτης χώρας.
- Εξάλλου, η Επιτροπή αυτή τη στιγμή εκδίδει την **έκθεση για την εφαρμογή απόφασης-πλαίσιου σχετικά με την καταπολέμηση της τρομοκρατίας**. Τα κράτη μέλη πρέπει να επιδείξουν μεγαλύτερη αποφασιστικότητα στη μεταφορά στο εθνικό τους δίκαιο των διατάξεων που θεσπίστηκαν το 2002, ώστε να υποστηρίξουν το έργο των αστυνομικών τους δυνάμεων, των εισαγγελέων και των δικαστών.

Συμπέρασμα:

Πρέπει να συνεχίσουμε τη συνεργασία μας σε ευρωπαϊκό επίπεδο ώστε να αντιμετωπίσουμε την τρομοκρατική απειλή, αναπτύσσοντας παράλληλα την εξωτερική διάσταση της πολιτικής αυτής. Δεν έχουμε άλλη επιλογή από το να δράσουμε προς την κατεύθυνση αυτή, λόγω του

διεθνούς και διασυνοριακού χαρακτήρα της απειλής και των ευρωπαϊκών κοινών συμφερόντων, λόγω της επιτυχούς ανάπτυξης της Ένωσης. Η ΕΕ παρέχει προστιθέμενη αξία, υποστηρίζοντας τα κράτη μέλη και εξετάζοντας διασυνοριακά θέματα. Όμως, σε τελική ανάλυση, αρμοδιότητα έχουν τα κράτη μέλη για την προστασία των πολιτών τους. Η πολιτική στον τομέα της ασφάλειας πρέπει συγχρόνως να στοχεύει στην προστασία των πολιτών της ΕΕ και στην τήρηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Η τρομοκρατία αποτελεί μια σύνθετη και πολύπλευρη πρόκληση. Κατά συνέπεια, η δράση σε ευρωπαϊκό επίπεδο επιδιώκει την αντιμετώπιση όλων των πλευρών του προβλήματος: την πρόληψη, την προστασία, την καταστολή και την αντιμετώπιση ενδεχόμενων τρομοκρατικών επιθέσεων. Το παρόν σύνολο μέτρων αποδεικνύει την αποφασιστικότητα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να συνεχίσει να αντιμετωπίζει την πρόκληση και να προσφέρει έναν ακόμη λίθο για την ενίσχυση της άμυνάς μας κατά της τρομοκρατίας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: Η ασφάλεια στις αστικές συγκοινωνίες

Οι αστικές συγκοινωνίες αποτελούν εξαιρετικά πολύπλοκο θέμα, περιλαμβάνοντας πολυάριθμους μεταφορείς, φορείς παροχής τοπικών υπηρεσιών και εκατομμύρια επιβάτες σε ημερήσια βάση. Η πρόσβαση είναι εύκολη, με πολλές στάσεις και σημεία σύνδεσης. Όσον αφορά την ασφάλεια, κατά κανόνα δεν υπάρχει έλεγχος των επιβατών και ελάχιστος, εφόσον υπάρχει, έλεγχος πρόσβασης. Εξάλλου, υπάρχει ευρύτατο φάσμα όσον αφορά την εκτίμηση της απειλής και του ευάλωτου στοιχείου των διαφόρων τρόπων μεταφοράς. Μια τέτοια πολυπλοκότητα συνεπάγεται ότι η ενιαία προσέγγιση δεν αποτελεί κατάλληλο μέσο.

Αυτή τη στιγμή, η ασφάλεια των αστικών συγκοινωνιών διασφαλίζεται από τους μεταφορείς και από τις τοπικές και εθνικές αρχές. Ενώ θεσπίστηκαν ευρωπαϊκά μέτρα στον τομέα των εναέριων και θαλάσσιων μεταφορών καθώς και στη διεθνή μεταφορά εμπορευμάτων, δεν υπάρχει τίποτα αντίστοιχο για τις αστικές συγκοινωνίες. Εξάλλου, τα μέτρα που αφορούν τις εναέριες και θαλάσσιες μεταφορές μπορούν να βασιστούν σε κανόνες που θεσπίστηκαν στο πλαίσιο διεθνών οργανισμών, ενώ δεν υπάρχουν ούτε διεθνείς οργανισμοί ούτε κανόνες για τις αστικές συγκοινωνίες.

Σύμφωνα με το σημείο 3 της παρούσας ανακοίνωσης, η Επιτροπή θα θεσπίσει μια ομάδα εμπειρογνομόνων για την ασφάλεια των αστικών συγκοινωνιών επιφορτισμένη με τη μελέτη των ζητημάτων αυτών. Αυτό θα επιτρέψει την ανταλλαγή των βέλτιστων πρακτικών και θα καταλήξει σε συμπεράσματα βάσει θετικών και αρνητικών εμπειριών σχετικά με τέσσερις βασικούς τομείς: *επιχειρησιακά μέτρα· εποπτεία και ανίχνευση· ανθεκτικότερος εξοπλισμός και εγκαταστάσεις· διαχείριση περιστατικών*. Σε μια πιο μακροπρόθεσμη προοπτική, θα μπορούσε να καταλήξει στη θέσπιση κριτηρίων ασφαλείας και σημείων αναφοράς κοινής συμφωνίας, ώστε να επιτραπεί στις αρχές και στους μεταφορές να πραγματοποιούν αυτό-αξιολογήσεις και να αναπτύσσουν σχέδια ασφάλειας.

Η Επιτροπή καλεί κάθε κράτος μέλος να διορίσει ένα εθνικό κομβικό σημείο επιφορτισμένο με τη διευκόλυνση της εργασίας της ομάδας εμπειρογνομόνων για την ασφάλεια στις αστικές συγκοινωνίες, διασφαλίζοντας τη σαφήνεια των στόχων και τη συνοχή των εθνικών συνεισφορών, καθώς επίσης την παρακολούθηση προόδου. Το κομβικό σημείο θα πρέπει να εκπροσωπεί την αρμόδια εθνική αρχή στον τομέα της ασφάλειας των μεταφορών.

Τα κράτη μέλη, οι αρχές και οι φορείς πρέπει να ενθαρρυνθούν για να εισάγουν και να δοκιμάσουν νέες έννοιες στον τομέα της ασφάλειας, των νέων τεχνολογιών καθώς επίσης και λύσεις σε επίπεδο λογισμικού και υλικού. Η Κοινότητα θα επωφεληθεί περισσότερο από την κτηθείσα εμπειρία εάν η εμπειρία αυτή μοιραστεί μέσω της ομάδας εμπειρογνομόνων για την ασφάλεια στις αστικές συγκοινωνίες και μέσω ενός ευρωπαϊκού τεχνολογικού μητρώου, ή μέσω πρωτοβουλιών πρακτικής μάθησης που απορρέουν από τη συνεργασία μεταξύ φορέων. Εξάλλου, η Επιτροπή θα καταρτίσει κατάλογο που θα ενημερώνεται τακτικά για τη χρηματοδοτούμενη από το δημόσιο τομέα έρευνα και τα σχέδια ανάπτυξης στον τομέα αυτό, ευνοώντας τους ανθρώπινους παράγοντες και τις νέες τεχνολογίες. Οι εκπρόσωποι θα ενθαρρυνθούν να συμμετέχουν και ενδεχομένως να εντοπίσουν νέες ανάγκες στον τομέα της έρευνας που συνδέεται με την ασφάλεια.

Τέλος, η Επιτροπή θα λάβει τα κατάλληλα μέτρα για να ενθαρρύνει την ένταξη μιας κατάλληλης διάστασης της ασφάλειας, εφόσον είναι αναγκαίο, στα σχέδια αστικών συγκοινωνιών που χρηματοδοτούνται από τον κοινοτικό προϋπολογισμό.